

Čís. 4553.

Pro posouzení včasnosti zrušení společenství dle Šu 830 obč. zák. nerozhodují osobní poměry spoluvlastníků a z těchto snad vyplývající škoda neb újma, nýbrž rozhodují objektivní, věci samé se týkající a na ni účinkující poměry.

V tom, že společná nemovitost sloužila k účelům veřejné obchodní společnosti, jež se právě zrušuje (jest v likvidaci) a jejímiž společníky byli spoluvlastníci nemovitosti, nelze spatřovati důvod, zabráňující zrušení spoluvlastnictví.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1925, Rv II 902/24.)

Žalobě o zrušení spoluvlastnictví společné nemovitosti bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nepřihlížel při řešení otázky včasnosti žalobou vymáhaného prodeje za účelem zrušení společného vlastnictví k okolnosti, že společná nemovitost není jenom společným vlastnictvím stran, nýbrž že také slouží účelům veřejné společnosti obchodní Jan E. a spol., kterážto společnost se nyní zrušuje, pokud se týče, je likvidována. Dovolatel poukazuje k tomu, že ve společné nemovitosti jsou důležité stroje a jiné prostředky provozní, tvořící její příslušenství, že tedy jde při zrušení společného vlastnictví o zájmy jmenované firmy, že proto měl býti vzat zřetel na bezvadné provedení likvidace. Dovolateli nelze přisvědčiti. Pro posouzení včasnosti podle Šu 830 obč. zák. nerozhodují osobní poměry spoluvlastníků a z těchto snad vyplývající škoda neb újma, nýbrž rozhodují objektivní, věci samé se týkající a na tuto účinkující poměry. Proto jsou poměry firmy Jan E. a spol., pokud se týče okolnost, že snad likvidace prodejem bude stížena, nebo jí bude tím zabráněno, a vůbec zájmy této firmy s hlediska Šu 830 obč. zák. zcela subjektivní povahy, postihující spoluvlastníky osobně jako společníky řečené firmy, avšak nejsou s nevčasností po objektivní stránce v nijaké spojitosti. Škoda neb újma řečené firmě snad hrozící nepřichází tedy v úvahu.

Čís. 4554.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

K vyvinění dráhy dle Šu 2 zákona nutno prokázati, že poškozený zavinil sám příhodu v dopravě, z níž mu vzešel úraz, leč není vyloučena jeho spoluzodpovědnost i v tom případě, kdy sám sice nezavinil příhodu v dopravě, ale svým jednáním neb opomenutím způsobil neb aspoň k tomu přispěl, že příhoda v dopravě přivedla jeho úraz, k němuž nemusilo dojít, kdyby byl on sám šetřil náležitě pozornosti.

Pokud lze spatřovati ve spuštění závor bez předchozího upozornění příhodu v dopravě. Star-reflektory nelze považovati za dostatečné opatření proti úrazu při spouštění závor. Spoluzavinění poškozeného možno po případě spatřovati v tom, že neosvětlil svého povozu.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, R I 1081/24.)

Žalobce, přejížděje jako kočí kočáru za tmy železniční trať, byl poraněn spouštěnou závorou. Žalobní nárok na náhradu škody proti dráze neuznal procesní soud první stolice důvodem po právu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Ručební povinnosti podle §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. může se dráha sprostí dle §u 2 zákona tehdy a do té míry, pokud prokáže, že příhoda způsobena byla neodvratnou náhodou nebo neodvratným činem třetí osoby, za kterou dráha neručí, nebo vinou poškozeného. To platí i v tomto případě. Žalovaná namítá vlastní vinu žalobcovu a proto bylo zkoumati, zda příhodu v dopravě přivodil žalobce vlastní vinou čili nic. V tomto směru postrádá však soud odvolací jakákoli zjištění v napadeném rozsudku, takže tímto nedostatkem zabráněno jest důkladnému vysvětlení a řádnému posouzení rozepře. Napadený rozsudek sice zjišťuje, že žalobce vlastním zaviněním způsobil si úraz, tím však nikterak nevyčerpává předpokladu omluvného důvodu vlastního zavinění poškozeného po rozumu §u 2 zákona, neboť rozsudek nedbá podstatného rozdílu, zda prokázané zavinění poškozeného způsobilo příhodu v dopravě či toliko tělesné jeho poškození. Ustanovení §u 2 jest zcela jasné. Otázkou, zda si žalobce sám zavinil poškození, se § 2 zákona nezabývá dále, ježto otázka ta jest zřejmě rozhodnuta již v §u 1 cit. zák., neboť, způsobil-li si poškozený zranění své sám, nemůže rozumně býti tvrzeno, že to byla příhoda v dopravě, která způsobila zranění. Tvrdí-li se však, že zranění způsobeno jest událostí v dopravě, může se dráha sprostí ručení jen za předpokladu §u 2 zákona, tedy pokud jde o zavinění poškozeného tehdy, když prokáže, že příhoda v dopravě přivoděna byla vinou žalobcovou. A právě tato skutečnost nebyla náležitě zjištěna a rozřešena v napadeném rozsudku, neboť nezjišťuje a neprovádí, že poškozený žalobce sám příhodu v dopravě zavinil, čímž by ovšem byla dráha sprostěna ručení. Okolnost, že úraz svůj žalobce sám zavinil, jest s hlediska §u 2 zákona nerozhodnou. Dle toho však nemá soud odvolací dostatečného podkladu pro posouzení otázky, zda dráha jest v tomto případě prosta ručení, a nelze tak věc po stránce právní vůbec správně posouditi. Jest proto nutno, aby soud první stolice v dalším řízení se stranami důležitou okolnost, zda příhoda v dopravě, již zraněn byl žalobce, přivoděna byla vinou žalobcovou, na přetřes vzal a dle §u 182 c. ř. s. k tomu působil, aby stranami dána byla veškerá vysvětlení, jichž jest třeba ku spolehlivému posouzení práv a nároků stran, aby důkazy, které stranami nabídnuty budou, pokud toho třeba bude, provedl a pak teprve na základě takto nově získaného podkladu nový rozsudek vynesl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o žalobcovu odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud sice správně vyslovil, že k vyvinění železnice dle Šu 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. nutno prokázati, že poškozený zavinil sám příhodu v dopravě, z níž mu vzešel úraz. Leč tímto zákonným předpisem není ještě vyloučena spoluzodpovědnost poškozeného i v tom případě, když on sám sice příhody v dopravě nezavinil, ale svým jednáním neb opomenutím způsobil neb aspoň k tomu přispěl, že příhoda v dopravě přivodila jeho úraz, k němuž nemusilo dojít, kdyby byl on sám šetřil náležitě pozornosti. Význam a smysl zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. spočívá totiž jen v tom, že platí domněnka, že příhodu v dopravě, jež přivodila zranění nebo smrt člověka, zavinila železnice (§ 1 cit. zák.) a že domněnka tato pozbude účinnosti, podaří-li se železnici prokázati, že nastal některý z případů Šu 2 téhož zákona. Ale, i kdyby se dráze nepodařilo, domněnku tuto vyvrátiti způsobem právě uvedeným, ručila by za důsledky svého bytí i jen domnělého zavinění na příhodě v dopravě toliko v mezích všeobecných zásad XXX. hlavy občanského zákona, takže případné spoluzavinění poškozeného, jež mělo na účinky příhody v dopravě podstatný vliv, nemohlo by zůstat nepovšimnuto. Procesní soud shledal v tom, že žalobce byl zraněn železniční závorou, když byla k účelům provozu za tmy spouštěna, příhodu v dopravě ve smyslu Šu 1 zákona. Odvolací soud otázky, zda došlo k příhodě v dopravě, vůbec neřeší. Právní názor procesního soudu nelze však v této všeobecnosti sdíleti. Příhodou v dopravě ve smyslu zákona o ručení železnic jest rozuměti každou úchytku od normálního provozu, aniž by se při tom nutně předpokládalo, že byla způsobena jen porušením zákona, instrukcí nebo jinakých předpisů. Rozhodny budou vždy okolnosti, zda opatření, jež měla zabrániti úrazu při spouštění závor, vyhovovala místní potřebě se zřetelem k povaze půdy a vzdálenosti zábran od stanoviště, z něhož jsou obsluhovány, tak aby vyhověno bylo zásadnímu požadavku, vyslovenému také v Šu 17 čís. nař. ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 na rok 1852 ř. zák., dle něhož má dráha použití všech prostředků, které věda a zkušenost skýtají, by bylo zabráněno neštěstí. Nutno zejména uvažovati o tom, zda stačilo opatření zábran tak zv. Star-reflektory a zda nebylo třeba ještě zařízení jiného, jmenovitě zvonkového, když stanoviště, z něhož závory byly obsluhovány, jest vzdáleno od silnice 45·8 m, silnice sama pak měří 6·50 m, takže vzdálenější strana silnice od onoho stanoviště, po němž přece také povozy mohou jeti, jest vzdálena již 52·3 m. Procesní soud přihlížeje k výnosu ministerstva železnic ze dne 28. července 1915, čís. 25.673 má za to, že, opatřivši zábrany tak zvanými Star-reflektory, vykonala železnice, čeho bylo třeba k zabezpečení pasantů. Při tom však přehlíží, že Star-reflektory působí teprve tehdy, když závory jsou již zavřeny (posudek znalce) a to vlivem světla blízkého se vozidla, kdežto jinak, pokud jsou zdviženy, zůstávají závory vůbec neosvětleny. Nelze tedy

reflektory ty pokládati za dostatečné opatření proti úrazu při spouštění závor a o to tu jde. Poněvadž, jak zjištěno, zábrany samy osvětleny nebyly a také zvonkového zařízení se nedostává, byla tím pasantům odňata možnost, by za tmy závor, zejména při jich spouštění, vůbec mohli pozorovati a bylo zůstaveno jen vzdáleným obsluhovatelům závor, by oni sami se přesvědčili, zda je cesta volná. A tu již ze zjištění procesního soudu, že obsluhovatel závor přesvědčuje se nejen rozhledem, nýbrž i poslechem, zda není překážek, nasvědčuje tomu, že rozhled sám vždycky nestačí, patrně za tmy při husté mlze neb vánici, zvláště, byl-li by blížící se povoz jen slabě osvětlen aneb jde-li jen chodec, který pravidelně světla neužívá a použití není ani povinen. Uváží-li se k tomu, že při větším množství napadlého sněhu může selhati i poslech, jest zřejmo, že ani kontrola obsluhovatele závor není dostatečnou zárukou k zabránění úrazu. Za těchto okolností nutno tedy považovati spouštění závor, jímž přivoděn byl žalobcův úraz, za tmy za příhodu v dopravě, poněvadž se nedostávalo zařízení k bezpečnému, tedy normálnímu provozu nezbytného, domněnka Šu 1 cit. zák. jest plně účinnou a dráha zásadně ručí za úraz, jež žalobce utrpěl. Dle toho, co bylo uvedeno, sbíhalo by se však s ručením dráhy také zavinění a tudíž ručení žalobcovo na tomto úrazu (§ 1304 obč. zák.), neboť dle zjištění procesního soudu nebyl žalobcův povoz opatřen světlem, což nejen že se přičilo ustanovení Šu 9 zákona ze dne 15. června 1866, čís. 47 ř. zák., ale bylo tím závažnějším opomenutím, poněvadž žalobce, jsa znalým poměrů a věda, že vlak ještě nepřešel, jak rovněž bylo zjištěno, riskoval za tmy s neosvětleným vozidlem jízdu přes koleje. Za tohoto stavu věci nebylo důvodu, aby konána byla ještě další šetření, poněvadž zjištění procesního soudu poskytují dostatečný podklad ku právnímu posouzení věci, a bylo proto rozhodnouti jak se stalo.

Čís. 4555.

Rodiče jsou povinni, třebas dcera žádala za zřízení nebo doplnění věna teprve později, vyhověti této žádosti podle stavu majetku v době sňatku dcery.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1925, R I 9/25.)

Žádost dcery, jež se provdala v roce 1903, za doplnění věna o ba nižší soudy zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Podle Šu 1220 obč. zák. jsou rodiče nevěsty povinni, dáti jí při sňatku věno přiměřené jejich stavu a jmění, nemá-li nevěsta k tomu jmění vlastního; podle Šu 1223 obč. zák. nevěsta, jež své věno, totiž věno, jaké jí v době sňatku náleželo dle stavu a jmění rodičů, již obdržela, není oprávněna žádati nové věno. Rodiče jsou povinni již při prvním provdání se své dcery dáti jí přiměřené věno; v této době nárok vzniká a stává se splatným. Neobdrží-li dcera hned v této době buď žádaného věna, nebo neobdrží-li ho v přiměřené výši, neztrácí tím sice zákonného nároku na věno nebo na doplnění věna, ale původní rozsah dotační povinnosti ro-